

De două ori în săptămână: **Joi-a** și **Dominec'a**; era cândva și pretinde importanță materiilor, va să de trei săptămâni de patru ori în săptămână.

Pretul de prenumerație.

pentru Austria:
 pe un an întreg . . . . . 8 fl. v. a.
 diumetate de un an . . . . . 4 fl. v. a.
 patrariu . . . . . 2 fl. v. a.
 pentru România și străinătate:
 „an întreg . . . . . 12 fl. v. a.
 „diumetate de un an . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se fac la totii dd. corespundintii si nostri, si de a dreptul la Redactiunea **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespundintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau editiunea; câte vor fi refractate, nu se vor primi, fără cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 or. pe linia; repetirile se fac cu pretiu scadut. Pretiul timbrului câte 80 cr. pentru una data se antecipa.

Invitare de prenumerație

la

„ALBINA“

pentru alu IV-lea patrariu de anu, ce incepe la 1. octomvre, cu pretiurile si în conditiunile de pana acuma, precum se vedu acelea însemnate în fruntea foii. — **Redactiunea.**

Budapesta, in 3 opt. n. 1874.

Interesarea publica pentru alegerile la congresulu atâtu electrale, câtu și ordenariu din Sibiu dela 15/27 octomvre — este generale. Pucini sunt chiar și între fratii romani de alta confesiune, cari să nu pricepa marea importantia a acestoru alegeri — nu numai din privint'a implinirii scaunului metropolitani, ci inca mai multu pentru gravele cestiuni, ce vinu a fi resolve la congresulu de estu timpu, dintre cari ajunge a aminti — *controvers'a pentru administrarea fondurilor comune, representatiunea catre Majestate pentru modificatiunile octoate în statutulu organiciu și incurcarea scoliloru nostre confesionali din fostulu confiniu militare.*

Senguru aceste trei cestiuni atâtu sunt de grave și importanti pentru vieti'a noastră autonoma bisericésca, în câtu noi, deca ar fi ca să ni dâmu votulu nostru asupra calificatiunei cutârui candidat pentru congresu, ne-am multiamt cu unu bunu essamenu despre aceste trei teme. Nici nu ascundemu, că pre noi mai tare ne preocupa aceste mari interese, de câtu chiar alegerea de metropolitu. Vremu a dice, că anim'a noastră la actulu alegerii de metropolitu, dintre toti candidatii, aceluia va fi mai plecata, carele se va scî dovedi mai plecatu unei rationabili, secure și practice deslegări și resp. regulări a cestiuniloru celoru mari de pe tapetu.

Prin aceste pucine indegetatiuni, nu voiramu de câtu a face să pricepa publiculu nostru, că scimu să-i pricepem interesarea; ér candidatiloru la metropolia a li prevesti, că — au să sustiena unu essamine óresi-care, mai nainte d'a procede congresulu la urna.

De aci totu o data alegetorii vor întielege, ce mare responsabilitate iau asupra si — prin eventuali alegeri nenimerite! Noi tienemu, că romanii, între grelele imprejurări de astadi, candu lumea straina intréga pare a fi conjurata încontra noastră, nu potu mai greu pecatui — ei insisi în contra-si, de câtu prin alegeri rele, prin alegeri de ómeni, cari se conduc de straini și pretotindeniá numai incurca, subsépa, amagescu, desbina și derima!

Feriti ve, buni barbati romani, de ómenii, de unelte, tutelatii și recomandatii strainiloru!

Si — fiindu că alegerile pentru congresu dejá au inceputu, rogámu pre amicii nostri, ca din fiecare cercu să fimu inconoscintiati în data despre resultatu. —

Din străinătate însemnâmu două sciri de importantia. De pre campulu resbelului civile ispanicu raporturile mai nóue suna despre unele loviri și isbande în favorea Republicanilor. Asiá comandantele carlistu *Cucala* a fost batutu la Onteniente de generalulu *Arnatz* și abiá a scapatu prin fuga în provinci'a Valencia; — bandele de sub comand'a lui *Losano* asemenea au fost batute și scóse din provinci'a Murcia; în fine capulu carlistiloru *Derga*, comandante a unei armate de 14,000 ómeni, a fost batutu și prinsu, ér bandele sale improscate. Prin aceste loviri partiali se prepara mereu lovirea cea mare la *Estella*, ce se astépta curendu. —

Alta scira memorabile este, pre care ni-o aducu foile — **pana si cele semioficiali,**

despre controvers'a diplomateca între România și Turcia, pentru dreptulu d'a inchiesia conventiuni comerciali.

Austro-Ungaria, avendu urgente trebuintia d'a-si regulá comerciulu internationale cu vecinulu statu romanu, în locu d'a intrá în tractári direpte cu guvernulu României, dlu c. *Andrássy* s'a pus a cere mai antaiu invoiel'a guvernului turcescu, vrendu a-lu capacítá pre acest'a, că — printr'o conventiune pentru comerciulu internationale cu România, dreptulu de suzeranitate alu Sultanului asupra României nu se alterédia. Dar — atâta a trebuitu „omului bolnav“ din Stambul. Bine că a auditu turculu pre dlu *Andrássy* amintindu de suzeranitatea naltei Pórté asupra României, — acuma las'véda marele honvéd magiaru cum va scóte-o la cale cu ingamfati'a sa turcesca! Turculu nu vré să auda de vr'unu dreptu alu României d'a incheiá directminte tractate cu poterile straine; ér România — ar meritá să nu mai fie, deca ea s'ar invoi candu-va, a recunósce de stepanu alu seu cadavrulu putredu, ce nu mai póte de câtu a implé de miasme necurate atmosfer'a Oriintului.

Între astfelu de imprejurări nu ne prinde mirare, că vedemu vorbindu-se multe, despre demustratiuni militare în tipu de manevre în *România* și — despre o aliantia secreta între *România*, *Serbia* și *Muntenegru*. Firesce, că stari vorbe, precum intr'o di esu; la lumina, asiá în cealalta iute se desmintiescu! Asta este caracterulu timpului de facia. Astadi — se pronuncia ceva, ce tare se suna a *auscultaciune*, mane iute se rectifica, pentru ca poimane în alta forma ér să se sustiena.

Ajunge, că — atmosfer'a Europei, si anume a Europei orientali, este plina de electricitate, carea acusi-acusi se descarca în fulgere amenintátórie. În astfelu de situatiune nu ne suprinde, că — pona și choleric'a *Anglia* se teme de fortuna în Oriinte. —

Budapesta, in 2 opt. 1874.

Merita ca să amintimu specialminte unele dintre cauzele și resp. interesele publice speciali, de cari, cum ni spunu foile domniloru, sferelu guvernamentali se ocupa diina nópte cu multa si neobosita staruintia.

La primul locu vinu aci — fora tóta indoiel'a, proiectele dlui Ministeru de finantie *Colomanu Ghiczzy*, în privint'a regulării dârilor, pentru ascurarea sistemii magiare de stat, resp. pentru pastrarea stepanirii magiare.

Regularea dârilor, dupa tóte cele mai positive sciri, propriamente are să se cuprinda din legi și mesure pentru *immultirea dârilor, prin urcarea celoru essistinti și intruducerea unora nóue*; în fine din mesure pentru incassarea inca mai rigurósa și nemilósa a dârilor. Noi asiá credemu, că facia de seracime, de poporulu de rond, rigórea și nemil'a nu póte fi mai mare; căci ne-am convinsu, că essecutorii facia de acésta clasa a cetatieniloru — nu cunosc margini în asprime și necrutiare; ei nu lasa seracimei nici panea pentru copii și nici straiulu pe patu, și — ei vendu averea poporului pe diumetate și pe a trei-a și a patr'a parte a valórei! Deca deci mai póte să fie vorb'a despre vr'o asprime séu rigóre, apoi aceea póte să mai fie numai în contra *domniloru celoru mari*, căror'a essecutiunile pona acum nu pré li-au facutu necasu și dauna! Vom vedé. —

În ministeriulu de interne o ancheta cu ministrulu și cu reprezentantii sei lucra seriosu la proiecte pentru aronda-

rea comitatelor și modificarea legii de municipalitate.

Dlu ministru c. *Szapáry* — a com-pusu *ancheta*, ca lumea să cređa că — vré să fie dreptu și rationabile; dar *anchet'a* sa este o turma de mameluci, asupra căreia și insusi „*Magy. Ujs.*“ numai cu ironia scie să vorbésca. Dar ce să dicemu noi, candu totalminte suntemu ignorati, casi candu romanii n'ar fi a-própe trei millióne! —

Budapesta, in 2 opt. n. 1874.

„Dies ille, dies irae!“

Adeca: Resbunarea nemoralei se apropia!

Ca și peccatosulu de o data isbitu la pameatu printr'unu tresnetu din seninu, asiá stá impaimentatu și incrementu magiarulu de vócea aspra și nemilósa a camaradului seu de peste Laita, cu carele s'a aliatu în contra dreptáti și essistintiei popóraloru nemagiare și negermane!

Deca este justificabile, ca celu mai tare séu mai istetiu să puna cursa celui mai slabu și mai pucinu rafinatu, — ei bine, de ce magiarulu să nu afle justificabile portarea neamtului de peste Laita facia de sine?!

Moral'a, dreptatea, sinceritatea — sunt numai vorbe góle, prin cari se prindu și se pacalesc prostii: ei bine; astadi magiarulu, incelestata în calamitátile ce i le a adusu complotulu cu neamtulu, de sicuru că este celu mai prostu.

Dar — la lucru.

Organulu politicu din Viena „*Warrens Wochenschrift*“, într'unulu din cele mai nóue numere ale sale, vorbindu despre magiari, dice, că „*densii, dupi judecat'a comuna, nu numera între popórale culte*;“ că „*limb'a loru nu este calificata pentru cultura si nu este invetiabile*;“ — că *artea, sciint'a și literatur'a* — sunt straine de *catra magiaru*; că — *istori'a magiariloru este unu siru de batâi ce nu mancutu ei de la turci și de la nemti*; unu siru lungu de — *revolutiuni și nalte tradári, aliandu-se ei candu cu turculu, candu cu alte popóra straine*; apoi prin *adeverat'a loru tradári asiática* — *nici că vor duce-o mai de parte, fiindu în sielatiunea scopulu tuturoru întreprinderiloru loru!*“

Astfelu de vorbo — de candu e lumea, abiá va fi mai disu candu-va vre o data amicu despre amicu, aliatu despre aliatu!

Acésta sentintia, deca ea ar fi câtu de câtu adeverata, apoi ea ar dovedi, ce miserabile a potutu să fia motivulu insocierei neamtului cu magiarulu și câtu de amaru s'a insielatu ticalosulu de magiaru, candu s'a încredintu neamtului fora Ddieu și s'a lapedatu, pentru dragulu neamtului — și elu de Ddieu, atacandu cu mana frivola essistintia și cultur'a nationale a popóraloru conlocutiórie, ce se incrediusera onorabilitatei și întieptiunei magiare și doriau a-lu amá și stimá pentru patri'a comuna.

Asiá bate Ddieu pre omu, asiá și pre poporulu ce se lapeda de elu.

Acum — bietulu magiaru se svercole și se vaiera, că — este tradatu și batjocorit de aliatul seu, și striga în gur'a mare, că — acésta nu este dreptu, nu este onorabilu.

Dar óre portarea sa facia de natiunile nemagiare ale patriei comune — este fratiésca și onorabilu?!

Este dreptu și onorabile, ca domnii magiari, deveniti la putere — parte mare prin ajutoriulu natiuniloru nemagiare ale patriei, pre fiii acestoru natiuni și chiar pre ele, pentru că dorescu essistintia și cultura nationale propria, și pentru că se opunu tendintieloru demoralisatórie și nimicítórie ale politicii magiare de astadi, ni persecuta cu o crudime selbateca, insinuandu-li pona și crim'a tradárii de patria?!

Éta cea-ce noi de atâtea ori am datu domniloru magiari să pricepa, că — „*hodie mihi, cras tibi!*“

Nime să nu cređa, că — numai elu are dreptulu d'a fi cinicu și nedreptu; — vinu curendu altii, de comunu fratii séu vecinii sei, cari pre unulu ca acel'a lu-intrecu. Vine — „*dies ille, dies irae*.“

Destulu că, cine vré să véda svercolire scrisitoria de dinti, citésca pre „*Alföld*“ din Aradu si va vedé lucrul ne mai vedutu!

Reconósce magiarulu nostru, că — tíe-r'a sub stepanirea guvernului seu este adusa la sépa de lemnu; reconósce că — mai rou nu póte fi, că ruina totale amenintia statulu magiaru și pre natiunea politica a acestui stat; dar — óre nu este destulu atâta, — óre nu ajunge, că magiarulu prin aliantia cu neamtulu a devenitu la acésta ticalósa stare, — óre póte să fie logicu, morale, politicu, ca — chiar aliatul seu, neamtulu, să mai vina a-i scóte ochii pentru acésta ticalósa stare și apoi a-lu mai și persiflá și insultá și degradá atâtu de cumplitu?!

Vedeti mustările cugetului!

Vedeti pre peccatosulu tavalindu-se în pulbere!

„Discite mortales, non temerare fidem.“ —

Budapesta, in 2 oct. n. —

De unde óre vine, că foile magiare opositionali și liberali, ba chiar și corifei din acea partita, pe întrecute rivalisédia cu guvernamentaliu întru combaterea aspiratiuniloru manifestatiuniloru nationali nemagiari, întru mistificarea acelor si întru justificarea a *ver-si-ce mesure* nelegali și brutali încontra acelor?

De unde vine, că — buna óra, în colónele liberaliloru și opositionaliloru foi, „*Hon*“ și „*Magy. Polgár*“, nu este badarania și nu este mintiuna, scornita de sufletu slabe, care să nu afle cea mai binevenita primire?!

Nu mai trei potu să fie cauzele:

Séu că domnii magiari — peste totu n'au sentiu și pricepere de adeveru, de dreptate, de umanitate, precum li-o insinuá mai de unadi o foia din Viena;

séu că domnii magiari tienu libertatea și adeverulu — numai de o unel'a politica — în favórea loru propria, adeca — buna numai d'a insielá lumea, poporale cele simple și usioru credietorie;

séu că în fine, domnii magiari și magiaroni liberali și opositionali, tienu la credint'a, că în Austro-Ungaria — numai cu mintiun'a și prin mistificarea tuturoru conceptelor de dreptu și adeveru — se póte redicá cine-va la putere și — ferici prin putere; apoi — cine nu scia, că domnii din opositione magiara — la putere tindu, fiindu-li acésta tendintia — uniculu scopu directu, firesce pentru fericirea patriei, întocma precum și deákistii s'au urcatu la putere totu numai pentru fericirea patriei.

Acoste observatiuni suntemu indemnati a le face — facia de manier'a batátória la ochi a atinselor foi și a corifeiloru din atinsa partita, cari — paru a fi perdutu pona și celu din urma restu de pudóre facia de opiniunea publica, cari glorificá nedreptulu și chiar calcarea de lege, deca se facu în contra opositionei nationali, — în ochii căroru unu *Moldovanu Gergely*, unu *Besanu* și unu *Bonciu* — sunt superlativulu patriotismului și moralitáti și leialitáti — atunci, feresce, candu iabescu ca nisco furibundi în partit'a nationale, cea neprefacuta, cea ce tiene cu Babesiu.

Din tóte deducemu, că — tóte imprejurările vinu a ni aretá chiar și invederatu, cumca viitoriulu nostru, sórtea noastră, prin mane, cu ajutoriulu ómeniloru și organeloru partitei magiare, din stang'a centrale — nu va progresá.

Acți speranțele noastre — n'au radim de felu. Despre această ne convinseram — de la 1866, s'eu chiar de la 1861 încoci — pe deplin. In privința această nu ni mai facem nici o iluziune.

Ce astadi, după nouă și nouă experiențe în această privință ni mai rămâne a observa — atât publicului nostru, cât și domnilor magiari din pseudo-opozițiunea centrului e, că: deca cându-va vre o dată densi, s'eu următorii lor în rolă, voru ajunge a-si conșcose nemoral'a și retacirea și a se căf pentru portarea de astadi, ce li instraina animele romane cu veșmintă, apoi s'eu scia, că — renegatii și omenii slabi de angeru în sinulu nostru, acei'a sunt cari — în locu s'eu îndrepte și molcomesca, cu totă reutatea diabolăscă, din poterile lor spurcate — sbiciuescu și inflacără patimele, spre a provocă o ruptură necurabilă între romanu și magiaru.

Noi, dovăda ni sunt cuvintele rostite pretotindeni în adunările poporului, pururiă ne-am pronunțiatu în celu mai demolitoriu și impacatoriu tonu — pona și în privința contrariilor nostri personali: dar renegatii nostri și uneltele partitelor magiare, a nume cei ai stangei centrali — vērșă focu și mania în contra partitei nationali — ori pre unde ajungu; ăr organele magiare îi aplaudu.

Fie urmările pre capulu lor! —

L. Dunerea de diosu, în 15/27 sept. 1874.

(*Babesiu în cerculu seu; nebunți și brutalități domnesci; întieptiunea poporului facia de acele și indignatiunea lui facia de acestea.*) Domineca în 1/13 sept. s'eu în Biserica-alba scirea, că deputatulu cercului, venindu cu nai'a dela Rosiava spre Baziasiu, are s'eu trēca de acolo prin mediloculu cercului seu, dar in graba mare — spre Aradu, pentru a participă la șiedintiele plenari ale consistoriului Aradanu și de a se întâlni acolo cu patriarhulu Ivacicovicu. Deci indată unu numeru însemnatu dintre fruntasi poporului serbu, romanu și germanu, în vr'o șiese carutie se repedira — doue mile departe, spre întempinare-i la loculu de debarcare în Baziasiu, de unde, ajungendu nai'a pe la 2 1/2 ore d. m. și luandu-si pre deputatulu lor, între eschiamatiuni de bucuria, lu-condusera la Biserica-alba, unde s'eu se tienu în onore-i unu banchetu fōrte animatu și de unde abia manedia desu de demanētia potu scapă s'eu plece la Aradu, după-cc dede promisiunea, că peste una septemana va returnă și va petrece mai multe dile în mediloculu iubitorulu sei alegetori.

Domineca trecuta, adeca în 8/20 sept. la sosirea trenului de demanētia despre Temesiora, fruntasi partitei nationali din Biserica-alba asteptatu cu unu lungu siru de trasare pre doritulu lor șpe, carele si s'eu, fiindu apoi transportatu cu solenitate pre stratele principali ale orasiului pon' la Otelulu Micinu, la alu cărui stepanu fū incortelatu. Urmara vedintele și serbatorile; unu prandiu comunu în sala cea spaciōsa a otelului, se 'ntielege cu toaste fora numeru, dar pline de insufletire, în limb'a serba, romana și germana, — germanii nationali revalisau cu serbi și romanii intru manifestarea de bucuria pentru presentia deputatului lor, și desfatarea ar fi fost cea mai inocente, deca negliob'ia domnescă nu impingea politi'a pe scena. Dar cându eră, ca multimea s'eu se puna la mēsa, ēca că se infacișēdia capitanulu orasiului cu unu comisariu alu seu și cere s'eu fie primiti și ei în șocletate! F'iresce, se respinge; dar dlu capitānu-politaiu si-duce o mesutia și se postēdia cu comisariulu seu intr'unu unghiū alu salei și — incepū a marcă acolo. Atunci se școlă unulu dintre caragiosii nostri nemți de la mēsa și demanda unui servitoriu s'eu duca iute afara mēs'a din coltin cu totu cu — nechiamatii șpeti. A privitu si ciulitu apoi politi'a de afara și — de buna sēma că va fi auditu, cum se glorifică deputatulu cercului — mai vertosu ca simbolulu fratietăți poporaloru din patri'a comuna. Nege acōst'a, deca pōte — multu-cutesetōri'a politi'a!

Aceasi di s'eu'a s'arangiātu — totu în onōrea deputatului, în aceasi sala mare — o petrecere de conversatiune cu musica, cantece și dantiu; acōst'a mai vertosu la cererea dameloru, pentru casī ele s'eu aibe ocașiune a se bucură de presentia deputatului cercului.

Manedi eră s'eu se faca excursiuni pe la satele din vecinătate. Acestea se avisara, prin adrese catra antistiele comunali, despre sosirea deputatului lor. Intr'aceea — ce se vedī Dlu pretore din cerculu Bisericei-albe, ce apartiene comitatului Carasiu, mai antaiu dede unu ucasu, prin care oprī — sub grea respundere, veri-ce adunare de poporu prin comune; ăr apoi prin altu ucasu și mai aspru oprī veri-ce solenități de primire, anume darea cu trēscurile și esirea spre întempinare cu calareti. Avemu ambele ucase negru pe albu în mana, și nu ne indoimu, că dlu pretore a facutu aceste dispușatiuni la ordinu mai naltu. Dar totusi cându dlu pretore întielesse, că mesurile sale nu vor impedeacă excursiunile deputatului, densulu se decise, a petrece și elu în persōna pre dlu Babesiu prin tōte satele, pre unde se va abate. Asiā și fū.

Luni în 9/21 sept. se cercetara comunele Cusici, Zlatitia, Belobresca, Susca, Radimna, Pozezena serba și cea romana. Macevici și se taberi în Moldova-vechia la Dunare, unde numerosii oratorii facusora dispușatiuni pompōse și unde deci se prandi, cină și noptă, de unde — la invitatiuni esprese, se trecu și la Moldova-nōna, afara din fost'a granitia. Pretotindeni poporulu acurse cu micu cu mare; în mai multe locuri pivele sunau de pe culmi, dar nici calereti si trasurele impenato cu flori nu lipsira. Babesiu, pretotindenia urmaritu de pretore și politaiulu seu, salută pre poporulu adunatu în limb'a serba și romana, și ascultă plausorile si-lu mangaiă și indemnă la rabdare barbatōscă, și esplică folosulu școllei și a muncii oneste și vietici morali. — Nu e asiā domnilor politaii? Apoi — cum s'eu nu se tēma domni de Babesiu! Au — pōte s'eu fie mai mare periclu pentru statulu magiaru alu domnilor de astadi, decātu astfelu de consolatiuni și invetiature!! —

Manedia, marti în 10/22 sept. se luă drumulu inderetru prin Diviciu, Baziasiu, Socolovatin și Vrăcevgaiu, totu asemenea; și aci dlu pretore si-lu adio, fiindu că eră s'eu urme trecerea în altu cercu de administratiune. Babesiu doriā s'eu ajunga înca în acea sēra la Cubinu, deci trasurele o luara pe malulu riviului — mai alesu piti nesipulu celu mare, eră grea și anevoia. Ajungendu la Dubovatin, comuna ce apartiene comitatului Temesiu, calatoriū întielesera, că dlu pretore Keleti se afla acolo cu cāti-va panduri și că a opritu strinsu ori-ce adunare spre întempinarea doputatului cercului. Babesiu deci trase la cas'a comunale și aflandu pre numitulu domnu, lu-introbă: deca intr'adeveru intru onōrea sa a esitu aci și deca a facutu ore-cari dispușatiuni? Dlu pretore rogă, dicendu că este nou în cercu și asiā a esitu pentru orientarea sa propria. Cu atāt'a Babesiu si-lu adio și porni mai de parte, dar — și aci si în satulu urmatoriu, Gai, află pre panduri inarmati pe strada, cari nu lasau s'eu se adune doui omeni la olalta și s'eu se apropria cine-va de trasur'a lui Babesiu.

Acōst'a este o lasitate evidente din partea domnilor. Unu afruntu mai blamatoriu nu s'eu potutu face libertatei constitutionali magiare! Totu atunci cându pre Besanu în Fagetu și pre Bonciu în Buteni, oficialii, chiar pretorii îi conducū și aduna poporulu cu pandurii, ca s'eu vīna s'eu asculte, totu atunci organele politice ale aceliiasi guvernii, aici la Dunare, cu mana armata se punu parete între poporu și deputatulu seu, pentru ca acōst'a s'eu nu pōta dā facia cu ei!

Cine este aci ticalosula? Pe cine blamulu?! Dar — las' că vom vedē mai la vale. —

Cubinulu nu cade în cerculu de alegere alu Bisericei-albe, și Babesiu numai chiamatu de unii fruntasi romani și serbi a venitu aci — pentru afaceri bisericesci, pentru studiarea unoru nentielegeri la faci'a locului, întrebuintiandu pona și timpulu de nōpte spre acestu scopu. Intr'aceea și aci nu numai că corificii serbi și romanii s'eu adunatu la otelu, unde se află elu, dar chorulu vocale sorbescu s'eu infacișiatu și a esecutatu cele mai frumōse piese intru onōrea lui. Adevoratele sale agende de aci și rezultatulu — de ocamdata nu potu fi obiectu alu discutiunii publice, și — celu ce s'eu încercă a le face, de buna sēma ar retaci reu și ar dovedī, că — nu scia nemic'a!

Mercuri în 11/23 sept. calatori'a s'eu îndreptatu spre Dolōve, o comuna, trei mile departe de Panciova, cu 7000 de locutori, serbi și romanii, care la alegerea pentru dieta a datu celu mai mare contingente de voturi, — și pre cându unu banderiu numerosu, cu mai multe trasure, esise spre întempinare intr'alta parte, pon' la Mramoracu, Babesiu, tocmai la mediadi intră cu cortegiulu seu venindu dintr'alt'a. Suprinderea eră mare; dar o mariā și mai multu esperinti'a, că și aci pretorele cercului de Satulu-nou, cu vr'o 12 panduri armati, se află de facia — fora inșă ca s'eu înceree a intr'eveni prin fortia. Se spedara apoi indată calareti, pentru d'a caută și rechiāmă banderiuulu pornitu cu deputatiunea intr'alta parte, care după doue ore revenindu, avea ce povesti despre cele patite la Mramoracu! Acolo adeca pretorele Keleti și cu pandurii sei tienea ocupatu satulu, ca s'eu-lu apere de — infricosiatulu Babesiu; deci vedindu banderiuulu și deputatiunea din Dolōve, și anume aflandu că o parte considerabile naintase prin Mramoracu pona la Deliblatu, asemenea în cerculu seu, se infuriā ca o fēra selbateca, și se rapedi cu pandurii sei asupra omeniloru, încātu deca acōst'a și chiar pandurii nu erau mai întiepti, decātu dlu pretore magiaroru, se potea nasce o scena sangerōsa! Ni se spune, că vitēzulu de Keleti, racinindu ca turbatu asupra omeniloru, după-cc acōst'a nu voiau a-i crede, cumca Babesiu a plecatu, de adreptulu la Dolōve și se afla dejā acolo, ar fi mersu în brutalitatea sa pona a palmui pre unii, ce i venisera în de mana! Si o s'eu vedeti, că acestu pui de barbaru, cu persiflagiuulu seu brutale facia de lege, libertate și constitutiune, va s'eu fie laudatu și glorificatu de foile domnilor*); pona la atāt'a au degeneratu la noi vietia publica sub domniea magiara!

Destulu că apoi în Dolōve tōta diu'a și pon' la mediulu noptii s'eu urmatu adunările, mesele și potrecerile fora ca cine-va s'eu le vrē impedeacă, s'eu fora cea mai mica agitatiune și celu mai micu excesu; și asiā bucuria de bucuria manedia joi în 12/24 sept. Babesiu, insocitu ăr de cortegiu numerosu plōcă catra Petrovaselo, precum voiu aretā în alta corespondintia.

Si őrō după acōst'a fidele descriere pona aci, fi-va omu de omonta sub sōre, carele s'eu nu priedcă — unde a fost nebun'a și brutalitatea, și în care parte omen'a, legea, întieptiune?!

S'eu că dōra cine-va se va indoi despre scandalisarea și just'a indignare a bunului poporu facia de portarea în celu mai mare gradu neglioba și chiar barbara a dlu pretore Keleti, fie elu procesu după instructiune pozitivă de la superioritate sa, s'eu — din propriulu indemnū?! — M . . . .

Dlu Bonciu în cerculu seu electoralu.

În diu'a de 26 sept. n. dlu deputatu din opozițiunea nostra nationala, Dem. Bonciu, s'a presentatu alegetoriloru sei în Buteni, cottulu Aradului, cu scopu de a dā sēma despre tianut'a sa în periodulu trecutulu alu dietei, — fora indoiēla din indemnulu, cāci ocașionalminte s'eu fost ivitu nisce dissonantie între sine și unii inteligenti cam critici din cercu, chiar dintre cei principali ce i medilocisera alegerea.

Despre cele întemplate la acea ocașiune în Buteni ni jacu pe mēsa patru reporturi, din patru părți ale cercului, și adeca trei — fōrte contrarie dlu Bonciu și chiar indignate pentru modul presentării și tienutului sale, ăr unulu — în favōrea dsale. Deca le-am publicā aceste tōte, abia ar incupe intr' unu nru alu foii nōstre; dar din cetirea acolor'a — nime n'ar potē s'eu invetie alta ceva, decātu dōra acea, că — cātu de rele sunt nentielegerile între noi, — cātu de tristu este, cându cutare reprezentante alu nostra devine în disarmonia cu ai sei, și apoi — în braciule strainiloru, papusi'a acestora.

Nu vom fatigā deci pre cetitorii nostri cu publicarea de dovedi lungi și amarunte despre atare stare anormală, ci — pentru ca s'eu nu ignorāmu absolutminte întemplantu și

* Acuratu asiā este, Keleti este eroulu dilei; și foile magiaranu se rusina a afirmā — triumfu pentru brutalitate și — mare fiasco pentru Babesiu!! . . . . Red.

caracteristic'a ei, vom atinge numai cāteva din trasurele ei principali, cum ni se descriu ele de ambe părțile.

Cea-ce reporturile contrarie mai vertosu iau în nume de reu dlu Bonciu — e, că nu a convocatu publiculu, s'eu pre alegetorii sei peste totu, ci prin amicii sei oficiali și straini a adunatu numai pro cāti-va, pre cari doriā a-i potē folosi spre scopulu, d'a-si justificā tienut'a atacata facia de parti'a nationala și de program'a sa; din care cauza deci s'a și infacișiatu incunjuratu de oficiali și de doui preoti catolici, ăr dintre preotii nostri n'umai pre pucini aderinti servili ai sei, precum și dintre invetiatori — numai pre cei de sub inspectoratulu amiculu seu, dlu Isidoru Popescu, ii-a comandatu la adunare; peste totu că acōst'a adunare n'a fost decātu maiestrita, costandu ea abia dintr'o mica parte a alegetoriloru, și că — cu tōte aceste maiortate adunării, poporulu romanu cātu a apucatu a fi de facia, a ascultatu și aprobatu mai cu multa energia critic'a ce a facutu portării dlu deputatu — protopopulu Gurbanu, de cātu fractiunea strainiloru justificāre aceliiasi d. deputatu; ăr ocesivele manifestatiuni, înșenate după mancare și beutura, prin invetiatorii de sub dlu Popescu, dd. corespondinti le tienu de cele mai grele abusuri din partea dlu inspectore școlariu, mai vertosu că őrā tocmai diu'a crucii, dia de postu

În alta colōre ni presenta întemplantu corespondinti'a amica dlu Bonciu, care inșe — trebuindu a spune noi adevērul, cauta s'eu marturisimu, că ni se tramise de unu romanu L. B.

Acōst'a corespondintia vorbesce de aplause și inșiasimu din partea numerosiloru alegetori, întocma precum cetiramū și prin foile magiare, nōa contrarie, și — deci se 'ntielege că și despre aprobarea întregi tienute și politice a dlu Bonciu; apoi despre banchetu fōrte animatu, în butulu postului, etc. etc.

Ce mai apostrofādia cole trei corespondintie contrarie — e, că adunarea s'a incheiatu în contra dorintiei mai multora, cari luasera cuventulu pentru d'a combate portarea dlu Bonciu și de a-i votā ne'ncredere; în fine că incheierea adunării s'a facutu prin indopartarea iute a dlu Bonciu cu cortegiulu seu strainu, și prin provocarea dlu I. Popescu catra poporu, ca s'eu vīna cu densulu, cāci are s'eu i dēe dōue acāie de rachiu!

Ore merita s'eu mai atingomu ceva? — Ba! —

Neoplanta, în 18/30 sept. 1874.

Vīnu a rogă, ca s'eu binevoiti intru interesulu comunu alu nationalitățiloru — a luā conșcintia despre pasulu ce decretā consiliulu școleroru nationali confesionali din fost'a granitia militare.

Este sciutu, că școlēle nōstre din granitia de cându sunt, pururia au fost nationali și confesionali. Dar — veni stepanirea magiara și printr'o trasura de condeiu ni le smulse din mani si-le apropiā, botesandu-le de — comunali. Eparchia serbēsca de Versietiu merou a protestatu si-le-a reclamatu; — nu sciū inșă, deca va fi facutu asemenea și cea romana din Caransebesiu; destulu că pasii eparchiei de Versietiu nu au avutu rezultatu, dar nici nu au fost spriginiti din partea metropoliei, fiindu-că administratorele patriarhale, epulu Gricu, s'a feritu a se stricā cu regimulu magiaru prin cōrerea dreptului bisericei sale.

Acum, consiliulu școlare superioru, convocatu de noulu patriarhulu Ivacicovicu, decretā în unanimitate, a dā catra ministrulu ung. regiu, dlu Trefort, o reprezentatiune, și prin acea a aretā dreptulu bisericei asupra școleroru din granitia și a reclamā administratiunea acolora pentru sine.

Suntemu pre aici convinsi, că acōst'a pornire a bisericei serbe nu va placē de felu în Budapesta, dar consiliulu școlaru si-a facutu detorint'a și este decisu a urmari calea reclamatiunii pon' la Tronu și Dieta; apoi a si alesu o forma cātu se pōte de corespondintia și locale. Elu a cerutu, ca naltulu guvernii, în contielegere cu patriarhulu, s'eu esmita o comisiune mista, carea din satu în satu s'eu întrebe poporatiunea, ce sustiene școl'a, cumca — doreșce ca școl'a sa s'eu fie con-

fesionale s'eu comunale? — apoi conformu dorintiei competinti a poporului s'eu se aléga.

A denegá acésta procedura din partea guvernului magiaru, ar fi — a reconóscu, cumca se intentionéda rapirea cu sil'a a scololoru, cea ce nu póto fi spro scopu bunu, din anima onesta!

Credu deci, cá este bine, ca Romanii — si cei de la cárm'a bisoricéscá, dar mai vortosu cei de prin graniti'a militare, s'eu conóscá intreprinderea facuta din Carlovotiu si s'o spriginéscá; ér averea scolare s'eu nu lase a deveni in manele si sub dispusetiunea strainiloru. —

Societatea academica romana.

In siedinti'adin 17/29 aug. a. c. societatea academica, constituindu-se in sectiuno filologica, ia in discutio revisiunea dictionarului, si — spre a facilitá acésta lucrare, se procede dupa punctele formulate in propunerea d-lui Odobescu.

La punctulu 1, d. Romanu admite numai dictionarulu fara glosaru; dar nu primesce tota gl'ia cuvintelor straine, cáci atunci ar trebui si cuvintele din limb'a magiara, nemticeasca si turcesca, etc.

Ionescu admite tóte cuvintele, chiar si pe cele mai barbare, insemandu-se cá sunt intrebuintate in derivatiune, apoi avendu firoce asemenate si ecivalintelo.

Hodosiu face amendamentulu, ca in locu de „fara osebire de origine si proveninta,“ s'eu se dica „avendu in vedere originea si proveninta romana a cuvintelor, precum si cuvintele acceptate in form'a limb'ei romane si consacrate prin usu, indicandu la aceste si autorulu s'eu epoc'a.“

Massimu dico: audindu de cáti-va ani mereu anatém'a asupra dictionarului, m'am speriatu, cá se va fi lucratu unu ce inutile; dar vedindu cá abonatii se multiescu pana la 80, vedindu in fine punctele propunerii d-lui Odobescu, care dintre toti mai multu si mai aprigu a combatutu dictionarulu, mi-s'a usurat anim'a si cu multa liniste am s'eu vorbescu, fiindu-cá vedu cá santemu aprop'e a ne 'ntielege. Cátu pentru punctulu in desbateru, se 'nvocescu ca numai dictionariu s'eu fio, dar n'admite strainismii fara distinctiune, de esemplu numele oficielor, vestmintelor, etc., cari nu suntu intielese de toti Romanii si nu suntu inradecinate, ci au trocutu cu óre-care epoci. Asiá n'admite pe *solgabiro*, *ispravnicu*, *chignon*, etc., ci numai pe cele romane conocute peste totu si pe cele straine ascemenea pe cele conocute de toti Romanii, de esemplu *fesu* lu-admite, dar *bimbasiu* nu. Unde n'avemu cuvinte, s'eu se faca chiar prin premie, cum au facutu alte popóre. Me unescu cu amendamentulu d-lui Hodosiu, s'eu se admita din glosaru cele inetatienito in limba.

Baritiu: Candu societatea academica deice a se face si glosaru, erau parerile fórté aprige, luptele erau inversunate, cáci unii cereau toti barbarismii, alții numai cele curatu romanesci, ér alții cereau tóte cáte se afla 'n cártile vechii, dar si acestora li se opunea cá multe cuvinte vechi nu se mai gasescu in cártile mai tardie, de esemplu *blagorodnicu*, *blagocestivu*, *glava*, *pervi*, *list*, *iproci*, *premudospusti*. S'a facutu dictionaru si glosaru: bine s'a facutu. D'asta-data s'a cornutu cu cirulu; peste cáti-va ani vomu cerne aceleasi cuvinte cu sita ce-va mai désa, apoi in fine vomu cerne cu sit'a cea de metase. Acum vomu luá glosarulu si vomu alegu din elu pe tóte cele cari ni se paru inetatienite; asiá din dictionaru se vor elimina cuvintelo viitorulu. S'eu se proceda totu asiá, si numai la editiunea dictionarului s'eu se cerna.

Urechiu se unescu cu d. Baritiu pentru acea ce s'a facutu, dar nu se unescu pentru editiunea cea noua, cáci nicaiuri nu s'a facutu si dictionaru si glosaru. S'eu nu se uite, cá la Viena s'a tiparitu vocabularu de cuvintelo barbare din limb'a romana, prin urmare nu le putemu ascunde, dar nici cá e de lipsa, pentru cá nimeni nu ni mai contesta romanetatea. Se dice cá voru fi multi strainismi: asiá este, voru fi, dar acésta nu constata de cátu cá in cutari epoce acele cuvinte au fostu in limb'a romana. Asiá Littré pune tóte cuvintelo straine. In limb'a ispanica suntu multe de cuvinte si forme arabice, dar cari adi nu mai suntu arabice, ci ispanice. Archaismii s'eu se puna si s'eu se puna alaturi si cuvintelo in usu. Dictionarulu s'eu fia oglind'a limb'ei din trecutulu pana in presinte. Dorescu dar s'eu se contopéscá dictionariulu cu glosarulu, si cá 'n elu s'eu intre tóte cuvintelo, de voru fi fostu mácar numai unu anu in usu. Cuvintelo pentru moda nu voru intrá, nici ale bucatarié, etc., ci tóte cele consacrate prin istori'a nóstra, administratiune, justitia, etc.; dar amu falsificá adevéru, déca nu le amu trece pe cele usitate merou.

Laurianu. Aici nu e vorb'a despre proiectulu de dictionaru si de glosaru. In acésta privintie se va procede pana la finitu dupa regulamentulu relativu la acésta lucrare. E

inse vorba despre viitor'a editiune a dictionarului academice. Eu observu d-loru membrii, cari au vorbitu mai nainte, cá si 'n alte limbi se afla glosare de cuvinte straine. Asiá si Germani precum a aretatu d. Baritiu, au „Fremdwörterbücher“. Apoi e conocutu de toti literatii *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, *Dufresne*, *Domini*, *Ducango*. Italianii au mai multe vocabulare de vorbe populare s'eu vulgare.

Timpulu fiindu inaintatu, d. Laurianu si-reseva dreptulu a vorbi mai pe largu in siedinti'a viitoria.

Presidintelo declara siedinti'a sectiunii filologice inchisa, invitandu pe membrii a se 'ntr'unu a dóu'a di in siedintia plenaria.

Varietati.

(Necrologu.) *Georgiu Margineanu*, profesore la institutulu teologicu gr. or. din Caransebesiu, in urm'a unui morbu greu si indelungatu, in flórea etáti sale fiindu abia de 30 de ani, trecu la cele eterne in 3 sept. v. a. c. Elu ropasá in locul seu natalu, Blasielu, in bracielo pré iubitei sale mame. Remasitielo-pamontesci fura petrecute in cimiteriulu locale dupa ritulu bisericei nóstre gr. or., cu tóta pomp'a in 5 sept. a. c.

Reposatulu, dupa absolvirea gimnasiului in Blasiu si Beiusi, la indemnulu regeneratorelui Bucovinci — a fericitului Aron Pumnulu, de carele a fost ajutoratu si materialmente si a caruia adoratoriu a fostu pana la ultim'a sa resuflare — a intratu in institutulu teologicu gr. or. din Cornauti, pentru a se pregati la tagm'a preotie. Iadiestratu cu cele mai frumóse sciintie teologice, fiu chiamatu cu inceputulu anului scol. 1870 de profesore la institutulu teologicu din Caransebesiu prin Pré sant'a se eppulu Ioanu Popasu.

Aici calitátile sale numai decátu se aretara in adevérata loru lumina; cáci defunctulu de atuncia pana ce nu l'au parésitu cu totul puterile fizice, cu diligintia rara, zelu adevératu si neastemperu nespusu, impreuna cu colegulu seu, Dnulu profesore *Filipu Musta*, aduse institutulu nostru teologicu la o stare asiá de imbucuratória, cátu astadi putemu privi cu fala la rezultatele luminei sale binefacatórie ce respandesce intre fitorii preoti ai nostri. Prin purtarca cea preventoria si amicabile inse, atátu in sfer'a activitáti profesoralu, cátu si afara de acésta'in cea sociala, si-a castigatu increderea si amorea nu numai a superioriloru si discipiloru sci, ci si v'edi'a si respectulu cuvenitu la locuitorii din Caransebesiu. Nenumera i amici si binevoitori adevérati. Cari ii-a castigatu prin portarca sa, suvernicelo-i placute de pretempulu petrecutu in middleculu loru le vorpastra nesterse si memori'a lui neuitata. —

Incordarea nocontenita pentru chiamarea sa i-a contrasu o durero de peptu, carea — potenciandu-se in tempulu diu urma — in decursu de mai multu de siese lunu i-a causatu nespuse suferintie, pentru a carora alinare s'a dusu acasa la Blasielu, unu sату aprop'e de Mediasiu in Transsilvania, unde a muritu, lasandu pre pré-iubita sa mama Ana si pre doi frati ai sci, in mare doiu si tristétia, cáci ei au perdutu in densulu uniculu loru radimu, éra biserica si natiunea unu fiu devotatu, si numerosii sci conocuti unu adevératu si sinceru amicu. Cu totii, versandu lacrimi de jelo, aducemu prin aré-st'a ultimulu tributulu de pietate: *Fie-i tierin'a usóra si memori'a binecuvéntata!* —

Caransebesiu, in 14 sept. 1874. s. v. *Unu amicu.*

† **Necrologu.** *Atanasie Cimponeriu*, judulu Tabl'a regia din Pesta, in numele seu si alu nenumeralor rudenii, cu anima sfasiata de dorere aduce la conosciint'a publica — perderea scumpei si neuitavei sale socie *Elena Cimponeriu*, nasc. de *Alduleanu*, carea ieri in 2 opt. n. dupa suferintie indelungate, abia in alu 23-lea anu alu vietii si alu 5-lea alu foricitei sale casatorfe, se mutá la cele eterne. Immormentarea se va celabrá mane, domineca d. m. la 3½ óre, de la locuintia in strat'a palarié nr. 2. *Fie-i tierin'a usóra!*

† **Necrologu.** *Viora Fauru*, plapend'a flóre, pré-amabil'a fiica a septemvirului *Ioane Fauru* de Teiusiu, marti'a trecuta, la 5½ óre dupa médiadi, dupa suferintie indelungate, in alu 18-lea anu alu etatei sale, se mutá la cele eterne! O deplangu duosii parinti, sororile *Margareta* si *Eugenia* si fratele *Corneliu*, dimpreuna cu toti cáti o consceanu, si i ofta din anima curata: „S'eu fie tierin'a usóra!“ —

(Necrologu.) *An'a Badescu*, nasc. *Lobontiu*, vedu'a repausatulu protopopu alu tractelor Margáului si-a Miloanului, *Ioanu Badescu* a Bagy, a trecut din vietia, domineca la 1/18 septevre, in Stirciu (Selagiu), sustienuta in agoni'a sa de ginerele seu, protopopulu *Ioanu Mustea*, si lasandu in profundu doiu doue fiice preutese: *Iulia* si *Verona* si trei fii: *Alesandru*, preutu, *Samuilu* notariu, si *Ionita*, absolvente in litere si filosofia. Venerabil'a matrona, care sustiene grautátile familiare a unei vietie de aproape 70 de ani, a fostu unu modelu de virtute casnica, si pietate regiliósa. Ea a lasatu doliu profundu nu numai familiei sale pentru care a fost o mama iubita si iubitoria, dar si totororulu celor co-au conocutu-o si-au stimatu intrin'sa sentimentele nobili, curetienti'a sufletului, activitate si devotamentulu. *Fie-i tierin'a usóra si memori'a binecuvéntata!*

(Necrologu.) *Ermina Albu*, nasc. *Porumbu* soc'a invetiatorului din Pancota, *Simeone Albu*, a repausatu in 16 aug. a. c. in alu 22 anu alu etáti, dupa unu morbu abia de 24 de óre. Repausat'a a fost o adevérata matrona romana. O deplangu multime de rudenie si conocuti. *Fie-i tierin'a usóra si memori'a binecuvéntata!*

(Necrologu.) *Ioanu Almasianu*, invetiatoriu in Marcovetiu, repausá in 29 aug. a. c. fiindu in etate de 68 de ani. Repausatulu fiu stelpu neclatitu alu besoricéi si natiunii. Elu functiuná ca invetiatoriu peste 40 de ani, cu celu mai bunu succesu. E deplangu de multi-me rudeniloru si de toti conocuti. *Fie-i tierin'a usóra si memori'a binecuvéntata!*

(*Dumitru Dragonescu*) fost concipistu ajutoriale la ministeriulu de finace, este avansatu de concipistu in acelasi ministeriu.

(*La universitaten din Pesta*) au fost in-scrisi in semestrulu ultimulu alu anului scol. 1873/4 peste totu 2295 de studenti. Dintre acestia romani au fost 43 insii si anume: 15 la facultatea teologica, 16 la cea juridica, 8 la cea medicinale, 3 la cea filosofica si unulu la farmacia.

(*Multiunita publica*) se aduce Ilustratiile sale dlui eppu alu Caransebesiului *Ioanu Popasu*, cáci concurse cu o suma considerabile la redicarea besoricéi din Bobohalma, cottulu Cetáti de balta in Transsilvania.

(*Scótele din Iasi*) In Iasi se afla 54 de scóle publice de a le statului, dintre cari 21 de baeti si 11 de fete, si anume: 1 universitate cu trei facultati: de dreptu, sciintie si litere; 1 liceu, 2 gimnasii; 1 seminaru cu 7 clási; unu institutu normalu pentru pregatirea invetiatoriloru satesci; 1 conservatoriu de musica; 1 scóla de musica besoricéscá; 1 scóla tehnica, 1 de meserie, 1 de pictura; 10 scóle primarie de baeti; 2 scóle secundarie de fete, o scóla de mósie si 8 scóle primarie de fete. — Institute private de invetiatura sunt in numeru de 22, si anume: 8 de baeti — între cari 2 licee — 13 de fete si 1 scóla profesionalu de fete.

(*Column'a lui Traianu*) acésta revista literaria si sciintifica ce face ónore literaturéi romane, ésa in 4-o fórté mare si cuprinde numai scrieri originali: istoria natiunale, sciintie naturali, economía politica, medicina, poesia, beletristica, etc. La acestu diariu colaboredea dintre cei mai destinsi literati romani, precum: *Hasdeu*, *Alessandri*, *Odobescu*, *Essarcu*, *Maniu*, *Tocilescu* etc. Pretiulu de prenumeratiune pentru Bucuresci e de 20 franci. Pentru partile de din coce d. Carpati e numai 8 fl., adeca mai pucinu decátu chiar pentru Romania. Sperámu, cá romanii de dincoce vor face intrebuintiare de acestu ofertu a dlui *Hasdeu*. —

(*Statulu sanetáti publice*) Nici coi mai betrani medici nu si aducu a minte de o sanetate publica mai perfecta de cátu — cam dela iuliu pana astadi. In Pesta, unde pana la atinsulu timpulu septemana de septemana se citia marea diferentia si precumpenintia a numerulu coloru morti in asemenare cu cei nascuti. In facia cu cáte 200—250 nascuti pe septemana, numerulu mortiloru se urcá regulatu pana catra 300! Si cam totu asemenare reporturi se publicau de prin cele mai multe parti ale tierii. Astadi stá lucrulu cu totulu altfelu; precandu adeca reportulu septemanei de la 20 pan' la 26 sept aréta nrulu coloru nascuti de 260, alu celoru repasati totu in acelu timpulu e — 196, va se dica intr'o septemana e crescementu la cei vii de 64! — In

partile de diosu, a nume ale Transilvaniei si Banatului, pre unde calatosiramu, am intempinatu casuri, unde in sate de cáte 1600—2000 sufleté, de siese septemani nu morise nime, dar se nascusera 20 si mai multi! Mai buna s'a caperitu starea sanetáti, unde pre langa caldur'a cea mare, mai in fiecare septemana a si ploiatu cáte ceva. —

(*Tenerimea romana studiosa din Alba-Iulia*) petrunsa de necesitate cultivárei sale in literatur'a romana, adeseori a facutu incercári de a infintia un'a societate romana de lectura; influintielo contrarie astui scopu inse totu de a un'a au paralisatu aceste fragede intreprinderi nobili. In urma dupa multe lupte avute, impreunate cu pedece usioru esplicabili, catra finea anului scolare espiratu, totusi i succese tenerimei, unito in cugetu si semtiri, a constituit un'a societate rom. de lectura, sub numelo: „*Concordia*.“ —

Activitatea ei, in decursulu vietéi sale de 3 lune, a avutu unu rezultatu imbucuratore. S'au tienutu 12 siedintie regulate. Studentii au declamatu poesie din autorii romani mai buni, s'au tienutu dissertatiuni, esplicatiuni, cetiri critice, etc.

La prosperarea societatei a contribuitu multu pré stimatié domni redactori a diareloru nóstre nationali: *Albina*, *Federatiunea*, *Reforma*, *Trompeta Carpatiloru* si *Gur'a Satului*, cari avura nobil'a bunavointia de a ni tramite gratuitu cáte unu esemplariu din pretiutele loru diarie; dreptu acea li si aducemu prin acésta sincer'a nostra multiamita, rogandu-i totu odata a ni sustiené in acestu favoru si pro viitoriu. *Alba-Iulia*, 6 augustu 1874. *Ioanu Piposiu*, not. coresp. —

(*Hotta*) In fostulu confiniu milit. cottulu Severinului luni in 16/28 sept. prela 11 óre sér'a, între comunele *Obreja* si *Glimboce* au esitu 3 lotri naintea postei si impuscandu pre din deretru prin pantece pre bietulu postariu voira s'eu fure banii; din intemplanse in sa duoi ómeni mergeau la holde, cari — audindu pocnitura puseci si vaietelo postariului, alergara intru ajutoriu, cea-ce vedendu lotrii o tulira la fuga. Sermanulu postariu e ranitu de mórté. Astfelu de casuri pe aici nu se intemplau mai nainte! — T. S. —

(*Augustu Horsia*) a obtienutu diplom'a de advocatu in 31 sept. n. a. c. la tabl'a reg. de acl. I gratulámu si dorimu succesu pre acésta cariera. —

(*Unu crestinu din Pancota*) intr'o scriere mai lunga, se vaera, cá intrig'a cea luméscá a scosu de la presidiulu s'nodului parochialu pre bunulu si zelosulu preotu *Isaia Fauru*, inlocuindu-lu printr'unu barbatu din civili, fora receruta calificatiuno. Mai multe nu am potutu descifrá. Ér cea-ce ne faciú se publicámu aceste pucine — e, cá vedemu acl laudandu zelulu si bland'a portare a unui preotu si aperarea acelu'a facia de intrige. Dar in fine nu putemu a nu reflectá, cá — vorb'a trebye s'eu fie — nu despre presidiu la sinodulu parochiale, unde numai preotimea este chiamata, ci — de buna séma la comitetulu sinodului, unde pré desu se intempla de se alegu mireni, candu adeca dintre preotii locali nici unulu nu se gasesce destulu de zelosu si acuratu pentru atare functiune. —

(*Ómeni bogati*) Unu diurnalu lustratu din Londra publica ordinarmiente in tóta septemana testamentelo angliloru avuti si de curundu morti. Din acestea se vede ce multi milionari sunt in Anglia. Numerulu ultimulu alu numitei foi contiene érasii unele eclatanti, desi nu estraordinarie notitie de testamente. Dupa acestea, *Sir Edmund Beckett* (reposatu in iuliu a. c.) a lasatu mosceni-toriloru sei o avere de 10 mil. fl., *Sir Larcy* 8 mil. fl. si alti doi cáte 6 mil. fl. Dupa acelu diurnalu numerulu testatoriloru de milioane in Anglia in fie-care anu nu e mai micu decátu 100! — Dovéda despre bogat'a cea mare a poporului anglésu.

(*Unu vuntasiu patinu*) Din orasielulu *Bielitz* se serie urmator'a picanteria: *Dlu L. N.* fuso dilele trecute invitatulu la o nunta, intr'unu sату numai cáteva statii departe de *Bielitz*. *L. N.* se imbracase frumosu, in vestmontelo de parada: fracu, peptariu albu, cioreci negri si papuci de lacu i-au fostu toalet'a, éra intr'o mana tienoa unu ploariu. Astfelu apoi s'a dusu la gara, in sa din nenorocire l'a ajunsu pre dramu o plóia grósa, in urm'a careia nu numai si-a intinatu bine ciorecii, ci s'a si udatu binisioru, pentru cá

ploariulu nu-lu scutise de totu in contra ploiei
ou ventu. Ajungendu la gara si dandu con-
ducatoriului ceva mita, s'a bagatu intr'unu
cupeu, unde nimenea n'a fostu afora de den-
sulu. Deci singuru singurelu fiindu s'a facutu
comodu; s'a desbracatu apoi de cioreci, cari fi-
indu tare stropiti si udi, dupa ce terenulu por-
nise ii-a intinsu pre ferestr'a deschisa si a-ia
spandiurandu ii-a lasatu se se usec la soare,
caci se inseninase ceriulu; apoi s'a intinsu
si elu insusi pre canapeu. Atunci omulu incepu
a cugeta si fantasa, ca — cum de bine
si-va petrece la nunta; insa tocmai pre candu
elu visá si fantasa mai bine, o pacoste de
ventu i-a ciorecii de pre ferestra si ii duce
prin aeru! Bietulu nuntasiu, vedindu ac-
sta, striga pe conducetore, insa indesiertu
caci terenulu tocmai pre atunci morgea mai
rapede, era ciorecii au remasu departe inde-
retu. Desperatiunea lui L. N. a fostu cu
atutu mai mare, caci din causa caldurii celei
mari, si in genere ver'a nu porta nici odata
decatu numai cioreci, caci asiá e datin'a
neamtului, apoi L. N. e neamtu. La statiunea
cea mai de aproape era o multime de caletori,
totusi toti pasagerii capeta locu; doue dame
inse, cari sosisera mai in urma n'au aflatu
locu, si asiá conducetorele le aduce catra cape-
ulu dlui L. N. Nefericitulu nuntasiu la vederea
dameloru tremura si se sucea. Conducetorele
deja vre se deschida us'a cupeului, candu dlui
L. N. striga desperatu: „bosetzt!“ (ocupatu!)
N'a folositu insa nimica, caci trenulu pornise
deja. Damele deci au ocupatu locu in cupeu,
candu insa observara ca compasageriulu lor
e imbracatu in toaleta atatu de ridiculosa: in
fracu, peptariu albu, si in papuci de lacu, si
fora cioreci si ismene, si-intorsera faci'a
catra ferestra si cu adenca indignatiune si-
manifestara vatematulu sentiu de bunacu-
viintia. Un'a dintre dame, vedindu ca nu
mai are incatro, agral pre compasageriulu in
semiparadu lui Adamu astfelu: „Intr'ade-
veru, nu te rusini DTa a caletori in costum
asiá de necuviintiosu?“ — L. N. indignatu pen-
tru acesta dojena, respunde: „Asi voi se sciu
ce-ai face DTa, daca ventulu ti-ar duce tote
vestmintele de pre DT?“ Atunci L. N. si-des-
facu ploariulu si se acoperi cu acest'a. Asiá a
mersu pana la statiunea cea mar de aproape,
unde conducetorele l'a scapatu din perplexi-
tate prin o parere de cioreci, cu cari nunta-
siulu s'a si dusu la nunta si si-a petrecutu bine!

(O mi iers desomenita). Contrarii si dusi-
manii nostri nat iunali, cu unele foi jidovesce
si magiarone in frunto, s'au dedatu a infera
poporulu romanu de selbatecu, animalicu si
crudelu. Lumea nepreocupata si drepta insa
si carea cunoose bunulu nostru poporu din
nemidilocita atingere cu elu, nu din misera-
bilile diurnale neamtio-jidovesce si magiarone,
aceea marturisesce si recunoce blandeti'a si
bunetatea de anima, dar si priceperca cea na-
turale a poporului nostru. Doveda despre
acesta este adeverulu necontestabile, ca in
sinulu poporului romanu nu s'au comisu si nu
se comitu astufelu de fapte barbare infiora-
toarie cum se comitu la alte popora conlocui-
toarie, anume la poporulu magia u. — Cine
cetesce de regula, reportele despre procesele
criminali din tiara, acela se va convinge des-
pre adeverulu afirmatiunii nostre. Dar se
vorbesc insusi faptulu infioratoriu.

Intr' unu satu magiaru, (langa Karezag,
cottulu Solnocului de susu) o muiere si-omora
barbatulu, i dumica corpulu in dieci de
bucati, i ferbe carnea si — o! muiere indobi-
tocita! — o da — porciloru! Si pentru a in-
trece bestialitatea ingrozitoare fapte printr'o
barbaria escessiva, si-face din remasietele
corpului o — salba (unu felu de unsore), cu
care vre se-si vindeco ranele ce si-li-a causatu
in lupta cu victim'a sa! In ce gradu de indobi-
tocire a trebuitu se fia fostu muierea, ca se
faca acesta grozavia, omulu nici nu pote cu-
prinde cu mintea sa nestrucata. Fic'a propria
a muierii indobitocite silosec pre mama sa
se-si marturisesca barbaria. Intemplarea ge-
netica a casului extraordinariu e urmatiori'a:

A fostu in 4 ian. 1873, candu locui-
toriulu din Kun-Madaras, I. Hajzer, a dispa-
rutu de odata, fora a i se pote da de urma.
Cate-va dile mai tardiu, muierea lui se duce
la cas'a orasiului, pentru a face aretare des-
pre absentia barbatului seu; ea dicea ca

barbatulu s'ar fi dusu la Oradea-mare, pentru
a cumpera diferite menuntisuri, si pe drumu
s'ar fi inecat in vr'o apa. Totu pre atunci
ne-omulu de muiere serie tuturor eunoscuti-
loru si ii provoca se-i spuna unde i-se afla
barbatulu si ce e cu elu. Disparerea omului
s'a cercelatu de catra autoritati in tota tier'a
inse nimenea n'a potutu se doe vr'o informa-
tiune despre elu. Cateva dile mai tardiu se
respandira multe si diferite faime: se dicea
ca muiorii Sabina (acesta e numele ne-muierii)
i s'a uritu de barbatu si l'a tramisu in cealalta
lume. I. Hajzer aveca si o fca maritata, carea
locuia la capetulu satului, si fiindu mai totu-
decaun'a morbosa, venia numai a rare ori in
cas'a parintiloru. Faimele respandite insa au
silitu fic'a, a merge la mama sa, pentru a
o trage la dare de sema pentru tatalu dis-
parutu. „Ce ai facutu cu tatalu meu?“
intrebá vaierandu-se fic'a de nenumerate ori,
era mam'a intrebata nega cu cerbicia si si-
mulá jela si dorero pentru perderea barba-
tului. Mai tardiu insa muierea desomenita,
mustrata de consciintia, si-marturisi necali-
ficabile crima, pentru ca fic'a aflase vestmin-
tele tatalui seu, cari le-a avutu pre elu in d'a
disparerii sale. Sabina Hajzer incepu a enara:
„In noptea dela 3 ian. a venitu tatalu teu
acasa beatu, ca totu-de-auna. Eu eram in patu
si dormiam; elu incepu, se me insulte. Eu
atunci am fugitu din chilía, pentru a-mi lua
incaltamentele si vestmentele, ca se potu se
fugu in casu de lipsa. Apoi am cautatu o
secura si ascutiendu-o pre tocila, m'am ba-
gatu in chilía, unde tata-to deja adormise in
patu. Intrandu in chilía si convingendu-me
ca tata-to dorme, am datu de mai multe ori
cu secura in elu preste capu, astfelu, in catu
indata a muritu. Amu asteptatu apoi pana i-a
cursu sangele, si luandu mortulu din patu
l'am dusu afara. Afara i-am despicatu peptulu,
i-am spintecatú folele si i-am lapedatu matielo
afara, spre mancare caniloru. Apoi am facutu
focu sub cazanu, am taiatu cadavrulu in mai
multe bucati si l'am fertu in casanu; carnea
cea ferta am dat'o porciloru se o mance. Fer-
berea carni i-a tienstú doue nopti; osale cari
le usecsem in cuptoriu, le-am sdrumicatu in
pulbero si le-am resfiratu in tote partile, era
partile ce nu le-am potutu sfarma, le-am
ingropatu. Din osale creriloru am tienstú
cateva bine si le-am pitulatu. Din spumele
carnii ferte am alesu untur'a, pentru a face o
salba, cu scopu de a-mi unge ranele, ce mi
le-a infiptu tata-to.“

Astfelu enara indobitocita muiere ficai
sale despre grozavulu omoru, astfelu judelui
inchisitoriu, astfelu si in publicu, la pertrap-
tarea finale. De caintia nici urma n'a aretatu
dens'a, din contra „barbatulu meu a meritatu
acesta sorte, caci pre multu m'a chinuitu,“
suná mangaierea, ce si-o facea ea insasi.
Fic'a ei a juratu ete rna tacere, pentru a o
scapa de morte. Candu se apropiá insa or'a de
nascere, (era in stare binecuvantata) se tomea,
ca Ddieu o va pedepsi reu, daca nu va scote
la lumina teribil'a ucidere a tatalui seu. Ea
descoperi deci barbatului seu secretulu, era
acesta faci indata, a fostu in martiu 1874,
aretare la autoritatea criminala. In 11. iuliu
s'a pertrapatu extraordinariulu casucriminala
naintea tribunalului din Karezag, fiindu de
facia unu auditoriu forte numerosu. Acusat'a
la judocata nu s'a temutu nici decatu, ci era
curagiosa si respundea cu energia si chiaru.
Crad'a muiere e condamnata de tote instan-
tiele la morte prin spandiuratoria. — Acestu
casu criminala se colporta prin multe diur-
nale din Europa — intru mai mare gloria a
magiariloru, cultivatori de Oriente! —

Publicatiuni tacsabili.

Concurse:

Pentru vacata statiune invetiatorésca
la scol'a comunale romano-serba din comun'a
Iamulu-micu, comit. Temesului, se deschide
concursu pana in 26 octomvrie c. n. a.

Emolumentele suntu: 365 fl. v. a., 4
orgii de lemne pentru invetatoriu, diumetate
lantiu gradina la campu si cortelu liberu cu 2
incaperi etc. si cu gradina de legume.

Dela doritorii de a dobendi acestu
postu se cere, ca se documenteie ca sciu

perfectu limb'a romana si serba, cari sunt si
limbele propunerii in seola, dar si in limb'a
patrii se fie deprinsi celu pucinu a cetii si
serie. Documentele sunt de a se adresa la
Comitetulu scolasticu locale.

Iamulu-micu, in 28 septemvrie 1874.
Comitetulu scolasticu.

Cu provocare la conditionile publicate
in concursulu din Albina nr. 51. se deschide
de nou concursu la postulu de invetatoriu
din comun'a Soceniu pre langa inbunetateia
lofei anuali de 400 fl si 5 orgii de lemne pen-
tru incaldirea scoléi.

Din Siedinti'a Sinodului parochiale,
tienuta in Soceniu, 8 septembrie 1874, sub
presidiulu Pré onoratului d. proteru tractu-
ale. —

Petru Stioptone mp.
Epitropu si notariulu sino-
dului parochiale

Pentru ocuparea parochiei vacanti din
Comun'a Tierova, protopresbiteratulu Ora-
vitiei, Comitatulu Carasului, se deschide de
nou concursu pana in 6 octomvrie a. c. calin-
dariu vechiulu.

Emolumentele suntu: o sessiune de
pamentu de 30 jugere, 10 jugere tufu, 20 ju-
gere dealu de fenu si aratura, unu platiu
estravilanu, birulu si stol'a dela 140 de case.

Doritorii de a concurge pentru acesta
parochia suntu avisati recursurile lor —
instruate in sensulu statutului organicu si
adresate comitetului parochiale — ale tramite
dlui protopresbiteru tractuale alu Oravitiei,
Iacobu Popovicu.

Tierova, in 8 septemvrie 1875.
Comitetulu parochiale.
in contielegere cu d. proto-
presbiteru tractuale.

Pentru postulu de capelanu pre langa
preotulu Ilie Panciovanu din Voivodintiu,
Comitatulu Timisului, protop. Versietiu, se
escrie concursu cu terminu pana la 1 octovre,
dupa trecerea caruia terminu in antaia ser-
batoare se va tienstú alegerea.

Emolumentele sunt: a trei-a parte din
sessiunea parochiale dela 160 case, birulu si
stol'a diumetate. Doritorii de a ocupa acestu
postu au a-si tramite recursule, — instruate
cu tote documintele recerute in sensulu sta-
tutului organicu si adresate comitetului pa-
rochiale — la Dnulu protopresbiteru alu
Versietiuului, Ioanu Popovicu in Mercina,
post'a ultima Varadia.

In contielegere cu comitetulu pa-
rochiale.
Voivodintiu, 6 sept. 1874. 2—3
Ioanu Popovicu mp.
protopresbiteru.

Pentru vacanta statiune invetiatorésca
dela scol'a confes. gr. or. rom. din comun'a
Opatitia, protop. Jebelului, Comitatulu Timi-
siului, se deschide prin acesta concursu cu
terminu de siese septemane dela prim'a pu-
blicare in „Albina.“

Emolumentele sunt: 84 fl. v. a. in bani
100 pd. de clisa, 100 pd. de sare, 15 pd.
luminari, 24 meti de grau, 24 meti cucuru-
diu, 8 orgii de lemne din cari are a se in-
caldi si scol'a, 4 jugere si 800 □ pamentu
aratoriu estravilanu, dela petrecerea unui
mortu 50 cruceri, cortelu liberu cu gradina
de 600 □.

Concurrentii au a-si adresa recursurile,
instruate in sensulu statutului org., catra
onor. sinodu par. gr. or. din Opatitia, si a-le
tramite Dlui protop. Alessandru Ioanovicu
in Jebelu.

Opatitia, in 12 septemvrie 1874.
in contielegere cu D. protop. tract.
2—3 Comitetulu parochialu.

Pentru vacantea statiune invetiatorésca
dela scol'a confesionala greco-orientale romana
din Greovatu, protopresbiteratulu Oravitiei,
Comitatulu Carasului, se deschide prin acesta
de nou concursu pana in 6 octomvrie a. c.
alendaru vechiu.

Emolumentele cu acestu postu impreu-
nate suntu: 300 fl v. a. 10 orgii de lemne, din
cari se incaldiesc si scol'a, 4 1/2 jugere de
pamentu, 10 fl pentru conferentie, cartiru
liberu si gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocupa acesta statiune au
a-si tramite recursule lor — instruate in
sensulu statutului organicu, d'impreuna
cu testimoniulu de calificatiune, si adresate
Comitetului parochiale — catra D proto-
presbiteru alu Oravitiei Iacobu Popovicu.

Greovatu, in 25 augustu 1874.
Comitetulu parochiale
in contielegere cu d. proto-
presbiteru tractuale.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or.
confes. romana din Chisindia, in Comitatulu
Aradului, devenita vacanta, se deschide con-
cursu pana in 29 sept. a. c. st. v. —

Emolumentele sunt: a) bani gata 200 fl.
v. a. b) 10 cubule de grau; 10 cubule de cu-
curudiu; 30 centenarie de fenu; 12 orgii de
lemne pentru focu, din cari este a se incaldi
si odai'a scolare; c) cartiru liberu cu 2 in-
caperi, gradina mare si buna de legumi; d)
venite dela morti etc.

Doritorii de a fi invetatori in Chisin-
dia — sunt detori a areta ca sunt romani
buni, pedagogi nascuti cu asta chiamare, se
scie bine limb'a romana, se aiba essamenu
de calificatiune; — astu-feliu instruindu
recursule, se le adresadie Comitetului paroch.
din Chisindia, pana in 29 septemvrie st. ve-
chiu, in care di se va tienstú alegerea.

Chisindia, 1874 sept. 14.
2—3 Comitetulu parochialu.

Pentru vacanta statiune invetiatorésca
la scol'a confesionala gr. orient. romana din
comun'a Obadu, comitatulu Temisui, proto-
presbiteratulu Ciacova se escrie concursu. —
Emolumentele suntu: 300 fl. v. a. bani gata;
4 orgii de lemne si 4 de paia; cartiru liberu, 4
jugere de pamentu aratoriu si 1/2 jugeru
estravilanu. —

Doritorii de a ocupa acesta statiune
suntu avisati a-si tramite recursurile — in-
struate in sensulu statutului org. bis. si
adresate comitetului parochiale — Dlui ad-
ministratore protopopescu Alessandru Popovi-
ciu, in Fizesiu, post'a ultima Königsgnad, pana
in 25 septemvrie a. c.

Obadu, in 1 septem. 1874.
3—3 Comitetulu parochiale

Pentru ocuparea postului de capelanu
in parochia protopresbiterésca din Ritisoru,
protopresbiteratulu Versietiuului, Comitatulu
Temesianu, prin acesta se escrie concursu cu
terminulu pana in 29 septemvrie candu va
fi si alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu
postu suntu: a trei-a parte din sessiunea pa-
rochiale, si birulu si stol'a dela 140 case de
diumetate.

Doritorii de a ocupa acestu postu au
a-si tramite recursule — instruate cu tote
documentele in sensulu statutului organicu si
adresate Comitetului parochiale — la Dnulu
protopresbiteru Ioanu Popovicu in Mercina,
posta ultima Varadia, avendu totdeodata in
susu aretatulu terminu a se areta in beserica,
pentru cantare, oratoriesi servitiulu besericescu
dupacari insusiri se vor preferi candidatii. Riti-
soru 4, 9 1874. In contielegere cu comitetulu
parochiale:

Ioanu Popovicu mp.
protopresbiteru.

Pentru ocuparea postului invetiato-
rescu la scol'a confesionala gr. or. romana din
comun'a Foeniu comit. Torontalu, protopop.
Ciacovei — se escrie concursu. — Emolu-
mintele suntu: 200 fl. v. a. bani gat'a; 55
meti grau; 4 orgii de lemne si 8 de paia, din
cari are a se incaldi si scol'a; 2 jugere de
pamentu aratoriu, cartiru liberu cu gradina
de legumi si 20 cr. dela fie care immormen-
tare. — Doritorii de a ocupa acestu postu
suntu avisati a-si tramite recursurile —
instruate in sensulu statutului org. bis. si
adresate comitetului parochiale — Dlui adm.
protopop Alessandru Popovicu, in Fizesiu, post'a
ultima Königsgnad, pana in 26 septemvrie
1874. —

Foeniu, in 30 augustu 1874. —
3—3 Comitetulu parochiale.